

ПОЕЗІЯ ЛІНИ КОСТЕНКО «ЖИТТЯ – ЯК ВОКЗАЛ»: ОБРАЗНО-ЕСТЕТИЧНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ ТЕКСТУ

Вірш «Життя – як вокзал» Ліни Костенко входить до розділу «Альтернатива барикад» збірки «Вибране» (1989 р.). Розділ «Альтернатива барикад» – своєрідна історія змагання поетеси із системою: хто кого подужає? В усіх віршованих творах тут ми бачимо, як муза митця «боліла правдою», «плакала віршами», нарощувала «біцепси душі», не маючи «ні остраху, ні тіні компромісу», не бажаючи пристосовуватися до вимог тих, під чію сопілку танцювали «поети-автомати» [1, с. 144].

Не винятком є «Життя – як вокзал». Лейтмотивом цієї поезії є роздуми над соціальним розшаруванням суспільства. Основним смисловим ядром вірша є останній його рядок – риторичне запитання – «А чи не можна так, щоб для всіх людей вагони першого класу?». Ліна Костенко це запитання ставить до всієї системи, хоч і наперед знає, що відповіді ніхто не дасть.

Вірш насичений значною кількістю вербальних образів-символів. У самому заголовку криється найперше ототожнення: «Життя – як вокзал». Вокзал асоціюється з метушнею, швидкістю, деколи очікуванням, великою кількістю людей і потоком інформації, тобто він і є зменшеною моделлю життя.

Наступними образами є ті, «хто приїжджає» і ті, «хто від'їжджає». Це можна переосмислити таким чином: приїжджі – це люди, які з'являються у нашому житті, а якщо дивитись на це глобально, то це ті, які народжуються, з'являються на світ; від'їжджаючі – люди, які зникають із нашого життя з якихось причин, або ж ті, хто відходить в інший світ.

Одним із ключових образів поезії є *вагон*. Ліна Костенко вкладає у цей символ значення побуту, тих умов, у яких проживає людина, соціального статусу, який займає у суспільстві. «Вагони-партії» – клас, який складають бідні люди, що не мають достатніх матеріальних коштів і знаходяться на найнижчому суспільному щаблі, тобто на «загартованому»; «вагони-службовці» – середній прошарок, до якого належать люди зі середньостатистичним заробітком, отже «їдуть в плацкартному», «комбінованому» [вагоні]; «вагони-аристократи» – заможні особи, що займають найвище положення в суспільстві «їдуть у м'якому [вагоні]», мають хороший достаток. «А дехто – зайцем» – поетеса вказує на людей хитрих, нечесних, що звикли жити за чужий рахунок, які не здатні відповідати за себе і свої дії.

Далі поетеса, використовуючи прийом асиндетону, перелічує ті компоненти вокзалу, що по суті є елементами життя. «Зупинки» – це певні перепони, які можна трактувати як припинення руху вперед, особистісного розвитку або ж моменти, коли людина зневіряється, стомлюється, здається. «Аварії» можна розглядати у значенні життєвих проблем, негараздів,

труднощів, з якими кожен на своєму шляху зіштовхується. «Перон» переосмислюється як новий або наступний етап у житті. «Гучномовці» – це чіткі вказівки на дії, які нам диктують певні обставини або люди. Словосполучення «зали чекання» пов'язане із прямим значенням – кожна людина протягом свого існування на щось сподівається, на когось чекає. Таким чином, образна система поезії досить чітко простежується і має на меті провести асоціативну паралель між життям і вокзалом.

Досить цікавим є фонетичний компонент цього поетичного твору. Ліна Костенко застосовує комбінований повтор приголосних, які найповніше передають (за допомогою звуковізерунків) те, що поетеса хотіла відтворити. Виникає своєрідний звукообраз, який несе емоційне навантаження [3]. У вірші «Життя – як вокзал» важливу роль відіграє повтор шиплячих, шумних, свистячих і різноманітних звукосполук, важких для вимови (включається артикуляторика), які увиразнюють своїм звучанням змістову картину поезії:

*Життя – як вокзал.
Хтось приїжджає,
хтось від'їжджає.
Поцілунки і рани,
клунки і чемодани,
слова і фрази –
все разом [2, с. 129].*

Створюють образ вокзалу з його шумом, рухом, свистом, гальмуванням потягів і їх важким «диханням»:

*Квадрати – грати,
залізні рамки, –
можна зорями
грати в дамки [2, с. 129].*

У поетичному творі найбільше використано іменників, що мають на меті перелічити основні моменти, ситуації, які виникають у житті кожного:

*Зупинки.
Аварії.
Перон.
Гучномовці.
Зали чекання.
Карти.
Вагони – партії.
Вагони – службовці.
Вагони – аристократи.
Люстра –
електрична сестра орхідей.
Черга. Буфет. Каси [2, с. 129].*

Вірш не має виразних яскравих тропеїчних засобів. Ліна Костенко

використовує лише два порівняння: «життя – як вокзал» і «люстра – електрична сестра орхідей». Перше порівняння ми розглядали на початку статті, спробуємо інтерпретувати останнє. Поетеса наголошує на тому, що все натуральне і природне зараз замінюється штучним, механізованим, що у стосунках між людьми зникає щирість, правдивість, а все популярнішою стає фальш.

Таким чином, «Життя – як вокзал» є яскравим протестом проти тієї системи і режиму, який та пропагувала. Ліна Костенко за допомогою слова порушила проблеми, що є актуальними і на сьогодні. Мова поетичного твору є своєрідною з погляду фонетики, лексики, граматичної організації. Поетеса уміло поєднує стилістичні засоби і робить поезію виразною та цікавою не лише у змістовому плані вираження, але й з погляду форми.

Список використаних джерел:

1. Дюжева К. «Давидові псалми» в інтерпретації Ліни Костенко / Катерина Дюжева // Літературознавчі обрії. – 2008 – № 18 – С. 144–148.
2. Костенко Л. В. Вибране / Ліна Костенко. – К. : Дніпро, 1989. – 559 с.
3. Ступак Надія. Фонетичний компонент в образній системі поетичного твору: [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: http://www.philology.kiev.ua/Lingur/art_9.htm